

ŽEMAITIŠKĖ

LEIDĖNĖ 1990–2011 metų

2012 m. kuova 2 dėina Vilniou, Muokītuoju nomūs, vīka rėnginīs „Žemaičių šnektos kasdienybėje ir meninėje saviraiškoje“. Čė tou dėina bova skaituomė pranešėmā aple žemaitiu kalba ėr leidība, veikė ėr paskotėnės dešimtmetės išleistū žemaitėšku knīngu paruoda. Tou pruogo Jociš Virginijus ėr Petreikis Tuoms parėngė žemaitėšku leidėniū, aple katrus anėi bova sorinkė inpormacėjė, sāraša. Anou išleida atskėro leidėnelio. Išleidė greitā pamatė, ka tas sārašos nepėlins. Vės ateit ėr ateit žėnės tā iš vėina, tā iš kėta Lietuvoos krašta aple naujus leidėnius. Pasėruoda, ka anū ėr kor kas daugiau.

Inpormacėjė kaupama, tad ateitie galem solauktė naujė, dėdlesnė sāraša. No vo tas 2012 metās V. Joci ėr T. Petreikė parėngts leidėnelis ėr pradėdams Puoškuos Dionīza žuodės: „Garbėnk tievėška kalba ėr anuos kalbiedara, nes prėgėmta lėižovė namuokietė gieda“. Tuoliau rašuoma, ka „Tarmės ir jų šnektos, kaip pamatinės lietuvių bendrinės kalbos dalys, atgimimo laiku prasimušė į viešą kultūrinį lauką įvairiomis formomis: periodine spauda, knygomis, radijo laidomis, dokumentiniais filmais ir kitomis garso ir vaizdo raiškomis. Bėgimas į Europą neatsigrėžiant atgal ir nesusimąstant, kad mes tokie pat seni europiečiai kaip ir kitos tautos, padarė nemažą žalą natūraliai žemaičių ir aukštaičių tarmių raidai. Jos, kaip paslaptingi šaltiniai, ištekantys iš mūsų lietuviško kultūrinio istorinio kraštovaizdžio, maitina bendrinę kalbą. Žemaitiška kasdienybė ir meninės jos išraiškos formos, per keletą paskutinių metų išsiliesios poezijos ir prozos knygomis, sušvitusios teatrų scenose, skambančios moderniomis žemaitiškomis dainomis, rodo tą gyvastį. [...]“

Pradėdami „Dabarties žemaitiškosios kūrybos ir mokslo darbų bibliografiją (1990–2012) jos autoriai knygutėje rašo: „Žemaitiškas žodis, XX–XXI a. atsidūręs nacionalinės kultūros paribyje, neužgeso. Sava motinų kalba išliko gyvastinga, nes ją žemaičiai nenustojo rašyti. Šis žodis suguldytas į knygą nepradingo laike, tad kūrėjų atliktas darbas keliauja drauge su žemaičio savastimi ir likimu. Dabarties kūrėjai yra išleidę ne vieną knygą tik žemaitiškai parašytą, greta regime ir dvikalbių leidinių – lygiagrečiai bendrine lietuvių kalba ir net latgališkai. Regioninė spauda dažnai išsisklaido, nepalikdama ženklų apie savo būtį, todėl kilo mintis pateikti žemaitiškųjų knygų bibliografiją. Pirmasis bandymas apima tik dabarties kūrybą ir mokslinius leidinius, išleistus Lietuvai atgavus nepriklausomybę.“

GROŽINĖS LITERATŪROS LEIDINIAI

Apolinaras Petras BAGDONAS (1912–2008). *Likėma laiptaas*: žemaitiški ailerāštee ėr apsakymaa / Apuolinaras Petras Bagduons; iliustr. E. Mikalauskis; sudarė ir komentarą parašė R. Pakalniškis. - Vilnius: Muzika, 1991. - 132, [1] p.

Apolinaras Petras BAGDONAS (1912–2008). *Nemirštančios godos*: poezijos rinktinė / [sudarė Danutė Mukienė; iliustracijos Aldonos Ruibienės]. - Vilnius: Žemaičių kultūros draugijos redakcija, 1998. - 165, [3] p.: iliustr.

Arūnas BALTĖNAS (g. 1956), Vita IVANAUSKAITĖ-ŠEIBUTIENĖ (g. 1971). *Žemaičiai*: Gyvenimai ir šventės. Samogitians: [albumas], - Vilnius: R. Paknio leidykla, 2011. - 224 p.: iliustr. - Gretut. tekstas bendrine lietuvių kalba ir žemaitiškai.

Zita BUDRIENĖ (g. 1951). *Nusišipsuok mon, žemi*: [eilėraščiai žemaitiškai]. - [Šiauliai]: Discens, 2000 ([Šiauliai]: UAB „Šiaulių knygriškla“). - 106, [1] p.: portr.

Viktorija DAUJOTYTĖ-PAKERIENĖ (g. 1945). *Balsā ūkus' = Balsai ūkuose*: [poezija] / [fotografai Jonas Daujotis... etc.]. - Vilnius: Regionų kultūrinių iniciatyvų centras, 2010 (Vilnius: Petro ofsetas). - 123, [4] p.: iliustr. - Gretut. tekstas bendrine lietuvių kalba ir žemaitiškai.

Teklė DŽERVIENĖ (g. 1932). *Akmou so velnė piedo*: [novelė]. - Vilnius: Žemaičių kultūros draugijos redakcija, 2000 (Vilnius: Vilspa). - 29, [1] p.

Teklė DŽERVIENĖ (g. 1932). *Žali žuotelė*: [kūrybos rinktinė] / [fotografijų autoriai: Danutė Mukienė... etc.]. - [Vilnius]: Regionų kultūrinių iniciatyvų centras, [2011] (Vilnius: Petro ofsetas). - 335 p.: iliustr.

Juozas ELEKŠIS (g. 1931). *Rokunda*: žemaitiški eilėraščiai, apsakymai, anekdotai / [ilustravo Juozas Simonavičius]. - Vilnius: Jusida, 2010 (Vilnius: Jusida). - 65, [1] p.: iliustr.

Rita GRUDZINSKAITĖ. *Žemaitoku žaidamė žaidėmaa I* [piešė Asta Abramauskaitė]. - Vilnius: [s. n., s. a.] ([Vilnius]: Puntukas). - 64 p.: iliustr.

Pranas KNIŪKŠTA (g. 1933). *Viešieji užrašai: po dokumentus ir Vilniaus gatves pasižvalgus*. - Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2006 (Vilnius: Petro ofsetas). - 52, [1] p.

Albertas KLEINAUSKIS (1939–2011). *Pėlvūza pliorpala*. - Platelee: A. Kleinauskis, 2004 (Plungė: UAB „Spaudos tinklas“). - 124 p.: iliustr.

Albertas KLEINAUSKIS (1939–2011). Vabaliukai: romanas. - Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2005–2009. - 3 kn. Kn. 1: Plateliai. - 2005 (Klaipėda: S. Jokužio l-kla-sp.). - 122, [2] p.; Kn. 2: Plateliai. - 2006 ([Mažeikiai]: „Spaudos tinklas“). - 111, [1] p.; Kn. 3: Plateliai. - 2009 ([Mažeikiai]: „Spaudos tinklas“). - 141, [3] p.

Birutė LENGVENIENĖ (1942–2010). *Alkų akys: (žemaitėms i šėrdes)*: skiriu Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui. - Vilnius: Mokslo aidai, 2004 (Vilnius: Mokslo aidai). - 171, [1] p.: iliustr.

Birutė LENGVENIENĖ (1942–2010). *Žemaitiškas skaičiuotis liksmymys žemaitokams I* [piešinių autoriai Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazijos pradinių klasių mokiniai]. - [Vilnius: Mokslo aidai], 2007 (Vilnius: Mokslo aidai). - 35, [1] p.: iliustr.

Edvardas RUDYS (g. 1936). *Kuotrė*: žemaitėškė apsakymaa / Aleknavičiaus Bernarda puotograpėjės. - Vėlnios: Žemaitiu kultūras draugėjės laikraštė „A mon sakaa? redakcėjė“ 1996 (Vilnius: Standartų spaustuvė). - 207, [1] p.: iliustr.

Edvardas RUDYS (g. 1936). *Laukai ir jausmai*: (eilėraščiai). - Radviliškis: Litera, 2008 (Šiauliai: Šiaulių knygyriškla). - 218, [1] p.

Edvardas RUDYS (g. 1936). *Sėmuona malūnā*: [žemaitišku nuovieliu, apsakimu, pasakuojamu rinktinė]. - Vilnius: Žemaičių kultūros draugijos redakcija „A mon sakaa?“, 2001 (Vilnius: Vilspa). - 270, [1] p.

Ontuons SLIŠANS (1948–2010); Kristina VAISVALAVIČIENĖ (g. 1971). *Rūtaju vyda*: = [Ratelė vėdorelie: (vėsuokės eilės mažėms ė dėdėlėms vakams)]. - Rėzekne-Upite, Vijakas novads, Škilbėnu pagasts: GIRG, z. s. Jakupani, 2009. - 47 p.: iliustr. - Gretut. tekstas latgališkai ir žemaitiškai.

Aušra ŠIAUČIULIENĖ. Žemaičių ir Klaipėdos krašto dainelės vaikams: [Natos]: [mokymo priemonė]. - Vilnius: Kronta, 2005 (Vilnius: Standartų spaustuvė). - 79, [1] p.: iliustr. - Su priedu: - Kompaktinis diskas.

Edmundas UNTULIS (g. 1959). *Meilė ne žaislas*: žemaitiškų pjesių rinkinys. - Klaipėda: Druka, 2007 (Klaipėda: Druka). - 243, [1] p.

Teresė ŪKSIENĖ (g. 1931). *Pūkes*: [apsakymėliai vaikams žemaitiškai] / [ilustracijų autoriai Laurinuks Juknius... etc.]. - Kaunas: Naujasis lankas, 2010 (Kaunas: Morkūnas ir Ko). - 30, [1] p.: iliustr.

Eugenijus ZABITIS (g. 1953). *Tau ir man. Gėismės apie gyvenėmą ė meilė* / Žvinklys Pranis. - Vilnius: [Inrema], 2007.- 89, 31, [6] p.: portr.

Donatas ŽVAGINIS. *Žodis tarp durų*: paskotėnė kninga (pėmuojį dar bus): [eilėraščiai] / [ilustracijų autorė Regina Daniėnė; žemaičių kalbos rašybą tvarkė Juozas Pabrėža]. - Skuodas: Skuodo savivaldybės viešoji biblioteka, 2010 (Skuodas: SSVB). - 55, [1] p.: iliustr.

RINKTINĖS

Koram žemaitėškā: 2011 m. respublikėnė konkursa dalviu kūribas ištrauku rinktinė / [sudarė Jonas Grušas]. - Skuodas: Skuodo savivaldybės viešoji biblioteka, 2011.- 52 p.

Kur mižinai sėdėjo = *Kur mižiną siedieji*: Šilalės padavimai / sudarytojai Vilnia Kasnauskienė, Kazys Juknius. - Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2011 (Vilnius: Petro ofsetas). - 139, [1] p. - Gretut. tekstas bendrine lietuvių kalba ir žemaitiškai.

Lengvai išprotėję: Skuodo literatų klubo „Nojus“ kūrybos rinktinė / [sudarė Gražina Daukantienė]. - Skuodas: Skuodo savivaldybės viešoji biblioteka, 2011 (Skuodas: SSVB). - 60 p.: iliustr., portr.

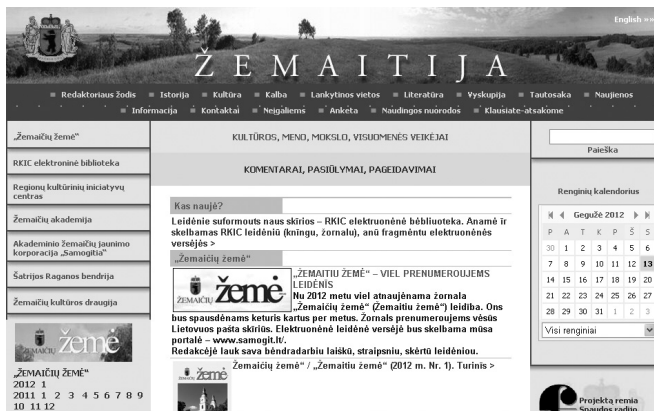
Poezijos pavasaris 2009: [almanachas] / sudarytojas Vladas Braziūnas. - Vilnius: Vaga, 2009 (Vilnius: Logotipas). - 311, [1] p.: iliustr. + 2 garso diskai (CD) + 1 renginių programa (30 p.).

Sava muotinu kalbo...: žemaitiu poezėjės rinktinė / leidini sodarė Mukienė Danutė; konsultava Daujotatė Vėktuorėjė; rašiba tvarkė Gėrdėnis Aleksėndra. - Vilnius: Žemaitiu kultūras draugėjės redakcėjė, 1998. - 222 p.: portr.

So meilė tievėškė: Skouda rajuona literatu kūribas rinktinė žemaitiu kalba / [sudarė Daukontienė Gražina, Bridikienė, Romalda, Grušos Juons]. - Skuodas: Skuodo savivaldybės viešoji biblioteka, 2008 (Klaipėda: Druka). - 189, [1] p.

MOKSLINIAI IR METODINIAI LEIDINIAI

Juozas ALEKSANDRAVIČIUS (1920–2007). *Kretingos tarmės žodynas* / [sudarė Danguolė Mikulėnienė, Daiva Vaišnienė]. -

VO „Regionų kultūrinių iniciatyvų centras“ interneto leidinyje „Žemaitija“ www.samogit.lt publikuojama žurnalo „Žemaičių žemė“ elektroninė versija, skelbiami tekstai žemaičių kalba, kiti tekstai, susiję su žemaičių istorija, kalba, literatūra ir kt.

Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2011 (Vilnius : Logotipas/BALTO print). - XL, 510, [1] p.: iliustr.

Aleksas GIRDENIS (1937–2011), Juozas PABRĖŽA (g. 1955). *Žemaičių rašyba*. - Papild. ir patais, leid. - Vilnius-Šiauliai [i. e. Vilnius]: Žemaičių kultūros draugijos redakcija, 1998 (Šiauliai: Titnagas). - 79 p.

Juozas PABRĖŽA (g. 1955). Žemaičių rašybos pratimai. - Šiauliai: Žemaičių kultūros d-ja „Saulaukis“, 1991 Šiauliai: „Titnagas“. - 42 p.

TARMIŲ TEKSTAI

Aleksas GIRDENIS (1937–2011). *Taip šneka tirkšliškiai*: šiaurės žemaičių telšiškių tarmės tekstai su komentarais / vyr. red. Albertas Rosinas. - Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996 (Poligrafinių paslaugų įmonė). - 331 p.

Centrinė šiaurės žemaičių kretingiškių tarmė: tarmės tekstai su komentarais ir žodynėliu / [parengė] Zofija Babickienė, Birutė Jasiūnaitė, Angelė Pečeliūnaitė, Rūta Bagužytė. - Vilnius: „Baltų lankų“ leidyba, 2007 (Vilnius: Spauda). - 343, [1] p., [4] iliustr. lap.

Švėkšnos šnektos tekstai I [sudarė Adelė Judeikienė]. - Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2005 (Vilnius: Vilniaus spauda). - 278, [1] p.: iliustr.

Vakarų žemaičiai: mokomoji knyga / sudarė Jonas Bukantis, Asta Leskauskaitė, Vilija Salienė. - Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2006 (Vilnius: Vilniaus spauda). -211, [1] p.: iliustr.

Valerijos Mizinienės tautosakos rinktinė / sudarė Jonas Bukantis, Lina Petrošienė. - Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2009 (Klaipėda: KU 1-kl). - 91, [1] p.: portr., nat. + 2 garso diskai (CD).

Žemaičių kalendorinė tautosaka: Užgavėnių dainos / sudarė Lina Petrošienė, Jonas Bukantis. - Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2010 (Vilnius: Petro ofsetas). - 99, [1] p., XVI iliustr. p.: nat.

GARSINĖS KNYGOS

Vaclovas KRUGELIS (g. 1956). *Sukudės klumpė; Ruoka šou*: [jumoristinės eilės] / žemaitiškai skaito autorius // Poezijos ir muzikos valanda tamsoje. - Vilnius: Lietuvos aklųjų biblioteka, 2007. - CD 2, įr. 10.